

Anthony Fiumara en Wiek Hijmans programmeren 15 concerten in 3 dagen. Met de elektrische gitaar in de hoofdrol. „Die biedt een eindeloos palet aan klankmogelijkheden.”

De ziel van de elektrische gitaar

Stan Rijnen

Een weekend lang vibreren alle klankkleuren van de elektrische gitaar op het tweede Outputfestival in het Amsterdams Muziekgebouw aan 't IJ. Niet in de vorm van scheurende metal gitaarsolo's en beukende rockgitaren, maar als een hedendaags fenomeen waarmee je componisten kunt uitdagen.

Met de opdracht 'Zoek naar de zieletoon van de elektrische gitaar' zetten muziekjournalist Anthony Fiumara en gitarist Wiek Hijmans een wereldwijd radarwerk in beweging. Zowel de vermaarde Britse gitarist Fred Frith als de Canadese kluzenaar John Luther Adams en soundscape componiste Barbara Ellison wisten ze voor hun droom te strikken. „Het is een zoektocht naar het onderbewuste van de elektrische gitaar”, zegt Fiumara.

Het duo programmeert liefst vijftien concerten in drie dagen waaronder het massa-spektakel 'The Wave' van de Nederlandse componist Chiel Meijering. De golvende tonen van honderd amateurgitaristen vullen morgenmiddag de enorme hal van het muziekgebouw. „Het stuk is gebaseerd op de wave die je in stadions

meemaakt. Mijn favoriete gitarist Jan Akkerman vormt het middelpunt en speelt al rondlopend over de trappen zijn improvisaties hier overheen”, zegt Hijmans. „Ik hoorde al heel jong The Beatles, Xenakis en Jan Akkerman. En ik herinner me op eens dat ik zeventien jaar oud mijn eerste cv opstelde. Daarin staat dat mijn doel was om de elektrische gitaar in de klassieke muziek te integreren.”

Vandaag legt Hijmans de oorsprong van de elektrische gitaar in de moderne muziek al eerder terug: „Al eind jaren '40 speelde The Stan Kenton Band het nummer 'City of Glass'. Daarin zitten uitgeschreven elektrische gitaarpartijen die er uitzien als moderne muziek. Maar als het gaat over echte solostukken dan heb je het over de jaren zestig.”

Fiumara vult aan: „Dan heb je het over Boulez en Stockhausen. Ook Kagel schreef al vroeg een stuk voor een solo-gitaar. Wij laten nu Chemin 2c van Berio horen maar dan in een orkestkleur.” Voor de trage acceptatie van de elektrische gitaar als volwaardig instrument heeft Fiumara twee verklaringen: „Enerzijds is de gitaar een hermetisch instrument, er zijn weinig componisten die er voor kun-

Vijftien gitaristen spelen 'Electric Counterpoint' van Steve Reich.

FOTO'S CO BROERSE

nen schrijven wegens die zes snaren en lastige vingerzettingen. Dat is altijd een ramp. Daar bovenop biedt een elektrische gitaar nog al die extra mogelijkheden. De tweede reden is dat het instrument geassocieerd wordt met pop en jazz. In de klassieke muzikwereld denken ze dan al gauw, oh dat is niks voor ons. Daarin schuilt de uitdaging van dit Output festival. We presenteren een orkestprogramma met die elektrische gitaar in de hoofdrol om te illustreren dat het ook hedendaagse muziek is met een eindeloos palet aan klankmogelijkheden”, zegt Fiumara.

Maar wat is dan die zieletoon?

Fiumara: „De elektrische gitaar staat in de top 10 van beste uitvindingen van de eeuw. Het raakt heel veel mensen. Op de vraag 'wat is nou die klank, wat is voor jou de ziel' komt iedereen met een ander antwoord.”

Hijmans: „Er bestaat nog een andere kant van het verhaal. Mensen worden ook geraakt door hun gitaarhelden. Daarom willen we Neerlands enige echte gitaarheld uitgebreid portretteren in een drieluik. Hij gaat soleren bij The Wave, we hebben een interview met materiaal van zijn band Focus dat nooit eerder hier vertoond is. En hij gaat met gitaar op

school al zijn invloeden laten horen. Zoals een arrangement van Arthur Rubinstein – Melodie in F – dat hij in 1958 met zijn eerste bandje speelde. Dat is mijn met Akkerman gedeelde

Festivaldirectie: 'Het gaat om hele mooie muziek.'

passie, we willen hem echt eren”, roept Hijmans enthousiast.

Ook over John Luther Adams raken beiden in vervoering. Fiumara: „Hij woont in Alaska, hij is bezig met buiten en binnen, met het weer, de vogels, met wat licht en geluiden doen met mensen. Adams is een hele spiri-

tuele natuurjongen die in de lente gaat kijken naar het smelten van de ijsrotsen. Hij vertaalt dat voor ons met twee soundscapes, Veils en Vespers. Die duren zes uur, waarin op een gegeven moment gitarist Fred Frith binnenwandelt en door dat landschap heen soleert.”

Ook de rockgitaar wordt niet vergeten. Hijmans: „Jack Pistors, bekend van de band van Anouk, laat een authentieke uitvoeringspraktijk horen. Een originele Beatles-en Jimi Hendrix setup op historische instrumenten en apparatuur. En ook nog een oorspronkelijke surfsound setup. Dat is broodnodig want het is heel anders om op moderne spullen te spelen of op een originele Vox AC30 uit 1962.”

De kern van Output? Fiumara: „We bevinden ons niet in een kloof maar op een vlakte waar nog niks gebeurt, terwijl er nog zo ontzettend veel te beleven is. Het gaat niet om boys en hun gitaar toys maar om hele mooie muziek.”

Slotakkoord, wat zijn hun eigen elektrische gitaarhelden? Hijmans: „George Harrison, Jan Akkerman en Derrick Bailey”. Fiumara: „Frank Zappa, John Scofield en Wiek Hijmans natuurlijk.”

Programma Outputfestival

Vanavond t/m zondag: Electric Guitar in Contemporary Music. Muziekgebouw aan 't IJ en Bimhuis, Amsterdam.

Vrijdag: Soundscape: Barbara Ellison, Radio Kamer Filharmonie – De Zieletoon.

Zaterdag: Catch Electric Guitar Quartet; Chiel Meijering – The Wave met Jan Akkerman en 100 gitaristen; Nieuw Amsterdams Peil – Feldman en Swoger Ruston.

Zondag: Ensemble Champ d'Action – Techno Park, The Reverb- workshops, presentaties en muziek.

Vrijdag tot en met zondag: John Luther Adams – Electric Chapel. Info: www.outputfestival.com
cd's: Wiek Hijmans- Electric solo (X-OR Records), Wiek Hijmans- Classic electric X-OR Records)